

versenyt követő agapén, amit a próbateremben kínált kalács és tea jelentett. A testvérkórus az újszülött-újjászerveződött énekkarnak Szent Cecília bekerezett képét ajándékozta megfelelő szövegű aláírással, ami negyven év után ma is ott függ az azóta árva próbaterem falán. A résztvevők azzal a tudattal tértek haza, hogy Isten dicséretére komoly haditettet vittek véghez. Amikor az énekkar egyedül adta elő a „nagy számot” saját diplomájában, az egyik tudáskereső hívő megjegyezte mise után: „Mintha a milánói Scala kórusát hallottam volna.” Amikor ezt az énekkarban visszamondták, a piarista atya karnagyunk lakonikusan megjegyezte: „Ezek szerint az illető soha nem hallotta a milánói Scala kórusát.” Az éneklő kedvnek azonban nem lehetett szárnyát szegni: a kórus létszáma gyarapodott, az éneklés folytatódott.

Török József

Egy tipikus eset

Tizenhétéves koromban költöztem szüleimmal a faluba, amely a török világ után református lett és ahol csak 1801 óta működik katolikus plébánia, ma már ezer fő körüli hívővel, kis, fehér templommal. Gimnáziumba jártam, emellett kezdtem el kántorkodni, helyettesítettem a kántornőt, stb. A faluban volt egy fiatal népművelő, aki pásztorjátékot szervezett a falu középiskolás fiataljainak, reformátusok és katolikusok együtt próbáltunk hétről hétre, jól éreztük magunkat, közösséggé kovácsolódtunk. Közben felmerült bennem, hogy miért kell vasárnaponként egyedül lennem a kóruson; nekik is mondtam, lelkesítettek, így januárban összejött egy kis csapat, hogy készüljön a vasárnapi templomi éneklésre. A kórust a kántornőnk vezette, nehezen indult be a rendszeres énekkari munka, aztán örvendetesen kezdett szaporodni a társaság. Meglepetésemre azonban nem a velemkorú fiatalok jöttek, hanem az ötven év körüli korosztály.

Itt érkeztem el tulajdonképpeni témámhoz. Kíváncsi voltam, hogy a szülem-nagyszülem korúak miért szeretnek énekelni, sokkal inkább mint a fiatalok. Kiderült, hogy volt egy kántortanítója a falunak, aki a katolikus iskolát igazgatta, orgonált és tanította a gyerekeket énekelni. Az a korosztály, amely az ő tanársága alatt nőtt föl, ma is magját képezi a templomi énekes híveknek. A második világháború után, 1948 nyarán a plébániai iskolát államosították, a különböző felekezetek iskoláiból egyet csináltak, a kántor-tanítót pedig kényszerítették, hogy döntsön a tanítás vagy a kántorság mellett. A kántori fizetésből akkor sem lehetett családot eltartani, így kénytelen volt az iskola mellett dönteni, a karzatról pedig letiltották új munkáltatói. A döntésre ráment maga a kántor, ezután már csak 1956 hozott pár hónapot, amikor újra játszhatott szeretett hangszerén, míg ismét le nem tiltották. A falu éneklési kedve megmaradt, a megtanult énekeket tovább fűjták, bár azok néhol dal-

lamilag módosultak orgonakíséret híján, mára azonban az ifjúság egyáltalán nem tudja úgy az énekeket, ahogy nagyszüleik, akik nem csak hallották, hanem tanulták is azokat. Több évtizedes kántornélküliség, aztán a közeli városból kijáró kántorok vasárnapi kíségetése vált gyakorlattá, ami a SZVU! kizárólagos használatát jelentette más, továbbélő hagyományos énekek helyett (pl. a Harmatozzatok dúr-változata), a nagyobb készütséget igénylő alkalmak (pl. passió) megszűnését, e mellett nem ismerhették meg a Zsinat utáni új magyar énekeskönyv (Éneklő Egyház) gazdagságát.

Hogy milyen zenei élet folyik a faluban ma, az nem tartozik már ehhez a cikkhez, mindössze azon gondolkoztam el, hogy milyen sokrétű és mélyreható volt az a szellemi-lelki tisztítás, amit negyven éven keresztül végeztek hazánkban, milyen ének zenghetne templomainkban, ha a kántortanítók zavartalanul működhetek volna, folyamatos zenei hagyományt víve tovább.

Füzes Ádám teológiai hallgató (PPKE)

Egy követendő példa

Az egyik felvidéki, magyarlakta faluban a Népénektár lelkes pártfogója végigkérdezte az idősebb híveket, vajon ismerik-e a régi keresztúti éneket, amelynek kezdete: „Jézus szenvedéséről”. Mindenki ismerte a dallamot és a szöveget az Orgonahangok, a Lelki manna énekeskönyvekből, meg az ún. Stampayból. A hívek örültek, hogy a fiatalember rákérdezett a valaha kedves nagybőjti énekekre, s mondták is neki: bizony sokáig tartott megszokni negyven-ötven éve az újabbat. A tettekész plébános az Éneklő Egyház javított szövegét és dallamát azonnal sokszorosította, s az idei nagybőjt során már a *compassio* — együttsszenvedés — gondolatát bibliás szavakkal megszólaltató népének hangzott fel a keresztutakon. (T.J.)

Baróti

Ez a név ismerősen, sőt fogalomként cseng talán valamennyi hazai egyházzenesész, kántor, orgonista előtt. Barótit mint orgonaművészt, mint pedagógust, mint organológust, mint az esztergomi főszékesegyház karnagyát s végül mint kántort faggattam. Természetesen, e funkciók nem is választhatók igazán szét az ő életében s a fontosságai sorrendről is lehet vitatkozni, mégis próbáljuk külön tárgyalni e területeket.

— *Kántoroknak szóló riportról lévén szó, kezdjük Baróti Istvánval, a kántorral.*

— *Budakeszin 44 éve orgonáltam le az első májusi litániát, még általános iskolásként, de már korábban is feljártam a kórusra. Odaültem az orgonapadra, a kántor néni mellé. Ő sose pedálozott, mert mankóval járt. Nekem feltűnt, hogy, jé!, milyen érdekesek azok a fadarabok ott lent! Olyanok, mint a billen-*